

A hazatérők.

Anyák napjára való színdarab 1 felvonásban.

Irta: GYÖRGYI NÉNI.

Szereplők: Berkenye András (Amerikából jön haza).

Berkenye Pista, fenti 10 éves fia.

Berkenye András édesanyja.

Berkenye Pista édesanyja.

Pál János, erdőkerülő.

Borka, Pista unokatestvére, 10 éves.

5 Álomtündér, Hungária, Hajnal követe, Magyarruhás fiúk és leányok. Angyalkák és iskolás gyermekek tetszés szerint.

I. JELENET.

(Szín: erdőrésztlet kis házzal, útszéli keresztel. Berkenye András batyúval a kezében, kis fiát vezet, fáradt léptekkel jön.)

Pista: Édesapám, mikor érünk már haza? Fáradt vagyok, aludnék már.

Berkenye András (főlemeli, kitörő örömmel megcsokolja): Aranyom, hiszen itthon vagyunk! (Meghatottan.) Dicsérjük érte az Ur Jézus nevét! Lásd, kisfiam, abban a házban született édesapád; erre játszottunk bújósdit, kergetősdit. Este és reggelente pedig ehhez a kereszthez jártunk édesanyánkkal imádkozni. (Felsóhajt.) Istenem, szegény, ha tudná milyen közel vagyunk hozzá!

Pista: Abban a kis házban lakik édes nagyszülém?

Berkenye András: Ott, kisfiam. (Félre.) De Istenem, milyen sötét, kihalt ott minden. Már nem lakna itt? Vagy csak nem... (Pistához.) Szedd az apró lábaidat, fiam mindjárt odaérünk. (Kopogtat.) Édesanyám! Nyissa már ki! Én vagyok az Ándris fia!... Édesanyám! (Miután többször hiába kopog, betaszítja az ajtót. Megdöbbenve néz körül.) Hiszen már nem lakik itt, ez valami férfiember szállása lehet.

Pista: Hát nincs itt édes nagyszülénk? Hol van?

Berkenye A.: Ha én azt tudnám, kisfiam? Lehet, hogy nagyapád halála után beköltözött Borka nénédhez a faluba.

Pista: Most mit csinálunk, édesapám? Feküdünk le. (Bekukkan a házba.) Van itt fekvőhely, még korsó is.

Berkenye A.: Csak az a baj, hogy nem a miénk. Várj csak... Itt biztosan az új kerülő lakik. No, majd megkérjük szépen, csak ad szállást reggelig. Itt jó fekvőhelyed lesz, lelkem! Rád is fér a pihenés, eleget jártál ma.

Pista: Jól viseltem-e magamat ma, édesapám, meg vagy-e velem elégedve?

Berkenye A.: Meg, kisfiam. Igazi magyar gyermekként

viselkedtél, jó huszár lesz belőled, ha megnősz. De most menjünk, tegyük le a batyukat, aztán majd falatozunk. (El a házba.)

II. JELENET.

Berkenye András édesanyja (jön, botra támaszkodva, Boriska unokájával): Ejnye, már egész este van.

Boriska: Bizony, sötétedik már nagyanyó! (A kereszt elé érnek, letérdelnek mindketten.)

Berkenye A. édesanyja: Jóságos Istenem, ne hagyj el! Hozd vissza a fiamat. Öregasszony vagyok én már, tudom, nemsokára magadhoz veszel. de előbb csak ezt az egy kérésemet hallgasd meg! Asszonyunk, Mária, Te is anya voltál, hozd vissza a fiamat, csak hogy még egyszer, egyetlen egyszer láthassam, hogy megáldjam, mielőtt meghalok. Tudod Te, látod az én öreg szívemet, hogy rég megbocsátottam neki, nem tudok rá haragudni. Csak még egyszer, egyetlen egyszer láthatnám... (Sír.)

Borka: Ne sirjon, édes Nagyanyó. Meglássa, megsegíti az Isten, egy napon csak betoppan András bácsi. (Megsímogatja.) De menjünk már haza, hiszen öreg este lesz, mire beérünk a faluba.

B. A. édesanyja: Gyere, kislányom, hát induljunk! Istenem, ne hagyj el! Hozd vissza a fiamat és bocsáss meg neki! (El.)

III. JELENET.

Berkenye A. (jön a kisleányával, kibontják a batyut, hogy falatozáshoz lássanak): Gyere kis fiam, falatozzunk előbb, aztán majd lefekszel. (Esznek.)

Pista: De jó ez a kenyér, édesapám!

B. A.: Magyar kenyér ez, kisfiam. Itthon még a szárazkenyér is jobban esne, mint idegenben a kalács. Szegény édesanyád, hogy ezt meg nem érthette! A szülei a mi falunkból voltak, de ő már kint született Amerikában. Pedig, hogy vágyott vissza mindig ide... Szegény jó Mariskám, mennyit be-szélgettünk erről, az én szép szülőföldemről... Ahol mint gyermekek késő estig játszadoztunk az erdő mellett.

Pista: Nem félték ebben a nagy erdőben, édesapám?

B. A.: Már hogy féltünk volna, hiszen jó ismerősünk volt itt minden fa és minden madár. A jó tündérek lakják ezt az erdőt. (Befejezik az evést.)

Pista (ásít): Jaj, de álmos vagyok, édesapám!

B. A.: Gyere hát, feküdjünk le, de előbb jer, menjünk a kereszthez, imádkozzál, én is itt imádkoztam minden este és reggel az édesanyámmal.

Pista: Előbb hogyszem lefeküdjem,

Kezeimet összeszem.
 Hozzád emelem szívemet, Istenem,
 Hogy velem annyi jót tettél,
 Veszélyektől megmentettél,
 Mert nyugton csak így alhatom,
 Vigyázz reám mindenkoron. — Amen.

Édesanyám a mennyországból vigyázz reám, segíts meglátni édes hazámat.

Berkenye A. (meghatottan homlokon csókolja): Hiszen itthon vagyunk, Pistikám! De most menj szépen feküdni. (Bevezeti a fiút, bentről hallatszik.) Jól fekszel?

Pista: Jól, édesapám.

B. A.: Nos, akkor jóéjtszakát fiam, aludjál, álmodj angyalkákkal! (Előre jön, kabátjára heveredik.) No, én itt megvárom a gazdát. (Elgondolkozik.) Nagy Isten, hát igaz, hogy újra itthon vagyok a falumban, ahonnan szökve mentem el, nem volt munkám és beteg aplámnak orvos kellett. És én loptam. Csak legalább ne szöktem volna. Akkor még nem tudtam, hogy a bíró bennünk van... Jobban nem is bűnhődhettem volna, mint mikor sokára meghallottam, hogy anyám szenvedett helyettem. Elvállalta az én bűnömet. És én nem tudtam már jóvátenni. Anyám, hogy kerüljek a szemed elé? Miért is voltál jó hozzám, miért tudsz még most is szeretni, vissza, hazahívni a te szegyenedet. És Pista, Istenem, most vagy holnap, vagy holnapután meg fogja tudni, hogy az apja lopott és helyette — anyja lakolt. (A kereszthez megy.) Uram, én jó Istenem! Megbocsáthatsz-e? Az életem azóta Hozzád igazítom, bocsáss meg, nagyon megbántam már, amit tettem... Áldd meg az én édes jó anyámat, segíts meg engemet. (Csöndesen imádkozik.)

IV. JELENET.

Pál János (az új erdőkerülő jön): Hát a meg, ki az ott? Istennel társalkodik, nem lehet rossz ember. No, majd meglátjuk. Hé, ki vagy?

Berkenye A. (fölugrik, ránéz az öregre, majd elkiáltja magát): Jani bátyám!

Pál János (kutatva nézi): Ki vagy, öcsémuram, nem ösmérlek!

Berkenye A. (fejét lehajtva, halkán): A köröszfia, Berkenye Andris, falu szegylene, aki helyett az anyja bűnhődött.

Pál J. (meghatottan, meglepődve tárja ki karját): Andris fiam! Csakhogy itthon vagy! Hagyjuk, ami elmúlt! Anyád szeretetből csinálta, de neked nem lett volna szabad itthagyni a szegyen miatt.

Berkenye A.: Jaj, bátyám, nem ő volt, nem ő, én, én loptam!

Pál J. (megdöbbenve): Te-e? (csönd.) Ilyet csak édesanya tud csinálni... Más ember így nem szerethet! Boesássa meg Isten a mi bűneinket, mint ahogy mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek. Csak hogy itt vagy! Bizony megemberesedtél, fiam. Hát hogy van, hogy otthagytad Amerikát, úgy hallom, jól ment ott a sorod.

Berkenye: Hazajöttem, mert búcsúzatlanul hagytam itt az édesanyám, nem mertem hozzá elmenni, nem mertem gyávaságom bevallani neki; mindent el akartam felejtetni, azt hittem, lehet. Pedig dehogy, dehogy...

Pál J.: Ne búsulj, édesfiam! Föl a fejjel! Új életet kezdtél, hallottam, elvetted a Nagyék lányát. Nagyoeska fiad is van már!

Berkenye A.: Hagyjuk csak, Jani bátyám. Egy éve, eltemettem szegény Marist. (Hallgatnak.)

Pál J.: Isten meglátogat mindnyájunkat, fiam. Ő tudja, miért. Három fiam maradt ott nekem is a háborúban. Ki előbb, ki utóbb, mindnyájunknak el kell menni. De itt a kisfiad. Anyád fiaként fogja szeretni. Érte érdemes dolgoznod, megtartani a kis földeteket, szerezhetsz is még hozzá.

Berkenye A.: Így gondolom én is, Jani bátyám!

Pál J.: De hadd lássam a fiad. (Benéz a házbá.) Lám, milyen jól alszik a kis pulya. Hogy is hívják csak?

B. A.: Pisti. Nézze csak, bátyám, még a szája is tátva maradt a jóízú álmotól.

Pál J.: Csak hadd aludjék, ne zavarjuk. (Visszamennek, előveszi tarisznáját, szalonnát eszik, B. A.-at is kínálja.) Egyél, édesfiam.

Berkenye A.: Köszönöm, bátyám. (Esznek.) Hogy van édesanyám, Jani bátyám?

Pál J.: Hát csak megvan, lassan, öregesen. Bizony nagyon megfehéredett azóta... (B. A. nagyot sóhaj.) Most a Borka testvéredéknél lakik, beköltözött a faluba, hogy András komámat eltemettük.

B. A.: Isten nyugtassa szegény édesapámat. Jó ember volt.

P. J.: Hol is hagytam el? Bizony, szegény anyád sinylette Amerikába való bujdosásod. Nem bírta sohase elgondolni, hogy ne lásson többé téged. Estve-reggel kijön ide az erdőbe a kereszthez imádkozni, a kis Borka unokájával. Nincs miattad nyugta, csak téged emleget, téged vár. Megbocsájtott neked már ezerszer. Csodálatos az ilyen asszónynép. Mi, férfiembernek nem is tudjuk, nem is értjük, hogy lehet a gyerekeket úgy szeretni, mint ők tudják, ha egyszer gyerekekkel áldja meg a jó Isten az emberi nemzetet.

B. A.: Igaza van, Jani bátyám. áldott teremtetések és mégis hányszor fizetünk nekik hálátlansággal! Szegény jó édesanyám, mennyit szenvedett már miattunk!

P. J.: Ez a világ sora, fiam. No. de már feküdjünk le. (Föl-

néz az égre.) Későre jár az idő. Feküdj le, fiam, a Pisti mellé, fáradt lehetsz te is. Holnap reggel majd elmegyünk édesanyádhoz.

B. A.: Nem, nem, Jani bátyám, én majd csak itt kint fekszem le, rég aludtam már Isten szabad ege alatt. Jó lesz kicsit a csillagokat nézdegélni. Itthon azok is szebbek, mint Amerikában. — Kis világ vagy Magyarország, mégis te vagy a legszebb ezen a világon!

P. J.: No, jóéjtszakát, öcsém. Vigyázz, a manók meg ne csipjenek! De várj csak, öcsém itt a subám, jó lesz beletakaródn, hűvös az éjtszaka!

B. A.: Köszönöm, Jani bátyám! Isten áldja! Vigyázzon a kis fiamra! (Pál J. el.) (Fölsóhajt.) Nagy Isten, bocsáss meg nekem, áldd meg az új életemet, amit itthon kezdek; ha már nem bűnhődhetek, segítsd meg az édesanyámat, boldogítsd a fiamat. — Mariska... miért is nem lehetsz itt mellettünk... édes feleségem... (Közben négy v. több Álomtündérke lebeg be, B. A. elalszik.)

V. JELENET.

1. Álomtündér: Gyöngyvirágok esengjenek
Kis tündérkéek jőjjetek,
Szőjjünk álmot, édeset,
Hozzunk neki örömet.
2. Álomtündér: Hisz miénk a végtelen,
Ember-vágy, mi megterem.
Ha fáradtok, emberek,
Felüdítjük szívetek.
3. Álomtündér: Röpke szárnyunk ciripel,
Játszadozzunk Pistivel.
Álomország a hazánk,
Elvezetjük mihozzánk.
4. Álomtündér: Álomország kapuja,
Nyilj meg, nyilj meg szavamra,
Bűvös-bájos szép világ,
Tündérkéid várnak rád.
5. Álomtündér: Álmot szövünk, édeset,
Megnézzük a szíveket.
Minden vágyat betöltünk
Varázslattal átszövünk...

(Az Álomtündérek vezetik előre Pista fehérruhás édesanyját, férjéhez megy.)

B. Pista édesanyja: Aludj Andris, csöndesen, messze hazámból vigyázok rátok, veletek vagyok. És — meghoztam nektek a jó Isten bocsánatát. — Legyél jó és megelégedett, Pistikám, mint hozzám voltál. Nagyon messze és nagyon közel vagyok hozzátok! (Megsimogatja az alvót, bemegy Pistihez.)

1. Álomtündér: Jer, játsszál a kisfiaddal, a neved monda és téged hív álmban.

B. P. édesanyja: Pistikám, drága kisfiam! (bemegy.)

2. Álomtündér: Szójjuk tovább az álmot,

Miért eddig epedtek,

Adjuk meg a szíveknek.

(Kis ablak mögött halkán játsszák a Szózatot. Hungária jön magyarruhás kislányok és huszár vagy magyarruhás kisfiúkkal.)

Hungária (kiséretéhez): Jertek, köszöntsük őt, ki visszajött! Isten hozott vissza, bűnbánó fiam! Vártalak, vártalak téged is, mint a többieket, a gyermekeimet, mindnyájukat a nagyon megvert, világgászéledt magyarokat.

Pista (anyjához simulva jön): Édesanyám, nézze, milyen szép, ki az a néni?

B. P. édesanyja: Jer, kisfiam, menjünk hozzá, ő minden magyar Édesanyja. Övé vagyunk mindnyájan — magyarok. Édes hazánk, Magyarország, fogadd vissza a fiamat! Idegen föld szülötte, de az én véremből való és mielőtt a jó Isten magához rendelt, megtanítottam a magyar imádságra.

Hungária (magához vonja, megsímogatja a fiút): Berkenye Pista, szeretlek, gyermekeim közé veszek! (Pista csodálkozva nézi, majd édesanyja visszavezeti a házba.) Istenem, hát lát adok Néked, a két fiamért, legyen áldott érte az édesanyai szív! mely őket visszaimádkozta magához, mely a bocsánatával kiengesztelte a jó Istent és meggyógyította Berkenye András bűnbánó szívét. Legyenek áldottak és dicsértessenek az édesanyaszívek! Egyesüljenek bennem, hogy általuk imájukra visszajöjjenek minden gyermekeim, kik a messzi idegenben a hontalanság kenyerét eszik. Hozd haza, add vissza nekem őket, hogy együtt szenvedjünk, küzdjünk, erősítsük egymást. (Az egész jelenet alatt a Szózat hallatszik halkán. Lassan mind kivonulnak, Pista anyja is Hungáriával együtt megáldják az alvókat.)

VI. JELENET.

Hajnal követe (bíboros színű ruhában, színes fátylakkal, tánclépésben jön be):

Aranyszekéren jöttem,

Az éjtszaka mögöttem.

Tündérkék, siessetek,

Elbocsátlak benneteket. (Tündérkék el.)

Friss Hajnal-követ vagyok,

Ujra új napot hozok.

Aranyos nap kelj föl már!

Az élet csak téged vár.

Erdők, mezők, emberek,

Hallihó, ébredjetek!

Ébredjetek!!!

(Ébredjetek, ébredjetek alatt körülszaladja a színpadot, majd el.)

VII. JELENET.

Pál J. (álmos szemekkel jön a házból ki): No, gyerünk a dologra. A gyerek csak aludjon, de Andrist csak fölköltöttem. Andris, kelj fel! Reggel van már, a nap is jó magasan jár!

B. A.: Kelek már, bátyám. (Fölkáll, körülnéz.) Jani bátyám, de szép is az 'erdő! Olyan szépet álmodtam! Milyen jó itthon! Szinte új ember lettem!

Pista: Édesapám, édesapám! (Hallatszik a házból.)

B. A.: Mi az, kisfiam? Ha fölkelteél, gyere ki!

Pista (kiszalad, rácsodálkozik Jani bácsira).

B. A.: Ne félj, kis fiam, édesapád keresztapja, Pál Jani bácsi, köszönj neki!

Pista: Szerencsés jóreggelt!

Pál J.: No, jól van lurkó, látom bátor gyerek vagy, nem olyan anyámasszony katonája. Tudod-e, hogy melletted háltam? Megijedsz-e tőlem, ha az éjjel fölébredtetél volna?

Pista: Nem én, Jani bácsi, hiszen én huszár leszek! Álomomban is azok közt voltam, édesanyám vitt közéjük. Csákójuk, meg kardjuk is volt. Édesapám, de szeretnék én is olyat!

B. A.: Ha jól tanulsz a magyar iskolában is, meglesz, fiam. De gyere, lelkem, imádkozzunk, mielőtt fölkeresnénk nagyszülődet. (Letérdelnek a kereszt előtt, Pista a Miatyánkot mondja. Megjelenik nagyanyó Borkával, Jani bácsi el.)

VIII. JELENET.

Borka: Nagyszülém, nézze csak, kik vannak ott? Egy bácsi meg egy kisfiú.

B. A. édesanyja: Nem látok én már odáig, lelkem. Dícsértesség...

B. András (megfordul, hirtelen ráismer az édesanyjára): Édesanyám! (Térdre esik.)

B. A. édesanyja: Fiam! (Fölemeli a fiát.) Hát itt vagy, csakugyan te vagy az? (Megtapogatja, hogy hihet-e a szemének.)

B. A. Bocsásson meg... bocsásson meg édes jó anyám...

B. A. édesanyja: Hát tud egy anya haragudni a fiára, szíve gyermekére?

B. A.: Legyen áldott a neved, én Istenem!

Borka: Te vagy a Pisti?

Borka: A Borka vagyok. De jó, hogy megjöttetek! Nagyszülénk már úgy várt! Te, Pisti, van két nyulam, meglátod milyen szépek! (Kicsit gondolkodik.) Tudod mit? a Cuprit neked adom!

Pisti: Jaj, de jó lesz!

B. A. édesanyja (a két gyermeket magához öleli): Csakhogy itt vagy te is, Pistikám, kicsi unokám! Hála érte a nagyon jó Istennek!

IX. JELENET.

Borka: Milyen jó, hogy éppen ma jöttetek, Pista! Nem-sokára jönnek a pajtik, megismertettek velük. (Távolból erősödő ének, virágot szedő gyermekek közelednek.) De hallok is már őket. Ott jönnek. Látod? Ma ünnepélyünk lesz az Ifj. Vöröskereszt Egyesületben. Téged is elviszlek. Jó?!

Pista (élénken): Ti is Vöröskeresztesek vagytok?

Borka (önérzetesen): Persze, hogy azok vagyunk. Ma tartjuk éppen legszebb ünnepünket, az Anyák-napját. (A gyerekek felé.) Gyertek, gyerekek, megjött Pisti Amerikából! Ő is vöröskeresztes. (Gyerekek odamennek, Pista elgondolkozva néz maga elé.) Mire gondolsz, Pisti?

Pista: Az Anyák-napját Amerikában is megünnepeltük minden évben. Tudod, olyankor minden olyan szép! Az emberek virágot tűznek ki szép, színes virágot. Nekem is volt minden évben, de tavaly már fehér virágot viseltem, és édesapámmal a fémetőbe mentünk ezen a napon. (A gyermekek körülállják) Amerikában így szokás, akinek él az édesanyja, színes virággal örül, akinek pedig már meghalt, az fehér virággal emlékezik rá. (A gyermekek érdeklődve hallgatják, közben ők is virágot tűznek ki, egy közülük fehéret.)

Pista (odamegy a fehér virágos fiúhoz): Neked sincs már...?

Fiú: Szüretkor múlt egy éve... (Lehajtja fejét. Pillanatnyi csend.)

Pista: Gyere, imádkozzunk értük. (A kereszt elé térdelnek. a többiek kissé távolabb tőlük, szintén letérdelnek, kezüket összekulcsolják.)

X. JELENET.

(Két oldalról 10—10 kis angyal tipeg be. szálló mozdulatokkal, énekelve veszik körül a gyermekeket, a két árvát megcsókolják, azután föltartott karokkal, mintha hoznának valamit, az ének második részében a színpad elejére jönnek és ott fejezik be az éneket. Tetszésszerinti népdal dallamára.

*Ima szállt az égbe,
Kis szolgálát érte
Ur Atyánk küldötte.
Magas színe elé,
visszük a nagy égbe.*

*De érette cserébe
mosoly jön a földre:
napsugárban élő
édesanyánk lelke.*

(Függöny.)